

Undersøgt lovgivning ifm. stiftelse af Foreningen Sønderborg Fællesfond

Om dokumentet

Dette notat beskriver den lovgivning, der er blevet identificeret som relevant og derfor undersøgt i forbindelse med stiftelsen af Foreningen Sønderborg Fællesfond. Notatet baserer sig på desk research, professionel rådgivning og dialog med relevante myndigheder.

Notatet tager udgangspunkt i Sønderborg Fællesfonds specifikke konstruktion, men vil også indeholde relevant information for initiativtagere til lokale fællesskabsejede finansieringsinitiativer, der overvejer andre organisations- og forretningsmodeller.

Arbejdet med at omdanne Anders K. Brandts oprindelige idé til en lokal fællesskabsejet finansieringsfond i Sønderborg Kommune til det færdige koncept for Foreningen Sønderborg Fællesfond er sket igennem projektet "En ny model for finansiering på landet", som har modtaget midler fra Erhvervsstyrelsens Landdistriktspulje.

I projektperioden er de oprindelige tanker om foreningens konstruktion og forretningsmodeller blevet justeret og videreudviklet på baggrund af bl.a.:

- Afdækning og undersøgelse af lignende initiativer og relevant lovgivning.
- Dialog med lokale interessenter, relevante videnpersoner og praktikere.
- Juridisk rådgivning.

Indhold

1.	Etablering og registrering af virksomhed	2
2.	Skatteforhold	2
2.1.	Almennyttig forening.....	2
2.2.	Skattefri eller skattepligtig forening.....	3
2.3.	Indkomst, der ikke er erhvervsmæssig.....	3
2.4.	Særlig mulighed for fradrag.....	4
2.5.	Godkendelse til at modtage gaver	4
2.6.	Foreningers fritagelse for grundskyld.....	5
3.	Regler om hvidvask og finansiel virksomhed	6
3.1.	Registrering i henhold til hvidvaskloven.....	6
3.2.	Tilladelse som pengeinstitut iht. Lov om finansiel virksomhed	7
3.3.	Tilladelse iht. Lov om ejendomskreditselskaber	7
4.	Lov om indsamling m.v.	7
4.1.	Indsamlinger uden tilladelse	8
4.2.	Organisationer uden ansøgningspligt.....	8

1. Etablering og registrering af virksomhed ¹

Nedenfor følger et kort overblik over lovgrundlaget for udvalgte virksomheds- og organisationsformer, der vil kunne være relevante for et fællesskabsejet lokalt finansieringsinitiativ.

- Erhvervsdrivende Fond
 - [Lov om erhvervsdrivende fonde](#)
 - Læs mere om erhvervsdrivende fonde [her](#).

- Almennyttig Fond
 - [Fondsloven - Bekendtgørelse af lov om fonde og visse foreninger](#)
 - Læs mere om almennyttige fonde [her](#).

- Andelsselskab (A.M.B.A.)
 - [Lov om visse erhvervsdrivende virksomheder \(LEV\)](#)
 - Læs mere om andelsselskaber [her](#).

- Kapitalselskab (Aktieselskab og anpartsselskab)
 - [Selskabsloven](#)
 - Læs mere om kapitalselskaber [her](#).

- Forening
 - Ingen specifik lovgivning, men en retspraksis med nogle generelle grundkrav.
 - Læs mere om grundkrav til foreninger [her](#).

Upåagtet hvilken virksomhedsform man vælger, vil det sandsynligvis være påkrævet, at initiativet skal registre sig hos relevant myndighed – i de fleste tilfælde hos Erhvervsstyrelsen. I nogle tilfælde vil der i denne forbindelse skulle betales et gebyr.

2. Skatteforhold ²

2.1. Almennyttig forening

For at en forening kan anses for at være almennyttig eller almenvelgørende, er det en betingelse, at foreningen bruger sine midler til støtte for en større kreds af personer eller sammenslutninger.

Støtten skal gå til personer, der har vanskelige økonomiske forhold ("almenvelgørende"), eller til et formål, som - ud fra en i befolkningen almindelig opfattelse - er nyttigt ("almennyttig").

En forening kan i nogle tilfælde anses for at være almennyttig eller almenvelgørende, selv om foreningen har erhvervsmæssig indkomst. Det er her en betingelse, at den erhvervsmæssige indkomst er tæt

¹ Primær kilde: <https://erhvervsstyrelsen.dk/virksomhedstyper>

² Primærkilde: <https://skat.dk/skat.aspx?oid=2234905>

forbundet med det almennyttige formål, og at indkomsten anvendes eller hensættes til foreningens almennyttige formål.

Organisationer, der varetager politiske, økonomiske eller erhvervmæssige interesser, anses ikke som almennyttige.

Det har været SKATs umiddelbare vurdering, at Foreningen Sønderborg Fællesfonds formål om "at styrke udviklingen i Sønderborg Kommunes landdistrikts- og lokalområder, så det bliver mere attraktivt steder at leve, virke og bosætte sig", kan betragtes som almennyttigt.

2.2. Skattefri eller skattepligtig forening

En forening er skattefri, hvis den udelukkende er almennyttig eller almenvælgerende, eller hvis den ikke har erhvervmæssig indkomst.

Modsat vil en forening, der har erhvervmæssig indkomst, normalt være skattepligtig. En forening er skattepligtig, når den fungerer som nærings- eller forretningsvirksomhed, udlejer ejendomme og udbyder salg, service eller produktion.

Nogle af Sønderborg Fællesfonds aktiviteter, herunder opkøb og udlejning af ejendomme, vil altså af SKAT i udgangspunktet blive betragtet som erhvervmæssig virksomhed.

Det betyder, at foreningen får pligt til at indberette selvangivelse/oplysningskema efter selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 6, hvori den skal opgøre sin indkomst efter de almindelige skatteregler for selskaber. Herudover skal en skattepligtig forening registrere sig som virksomhed hos Erhvervsstyrelsen.

Selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 6:

Skattepligt i henhold til denne lov påhviler følgende selskaber og foreninger m.v., der er hjemmehørende her i landet: [...]

6) andre foreninger, korporationer, stiftelser, legater og selvejende institutioner, jf. dog § 3, for så vidt foreningen m.v. ikke er omfattet af fondsbeskatningsloven. Skattepligten omfatter alene indtægt ved erhvervmæssig virksomhed samt fortjeneste eller tab ved afhændelse, afståelse eller opgivelse af formuegoder, der har eller har haft tilknytning til den erhvervmæssige virksomhed.

2.3. Indkomst, der ikke er erhvervmæssig

Indtægter fra foreningens medlemmer betragtes jævnfør selskabsskattelovens § 1, stk. 5. ikke som erhvervmæssig indkomst. Dette gælder eksempelvis kontingentindbetalinger, men det betyder også, at lejeindtægt fra et medlem af Foreningen Sønderborg Fællesfond ikke vil blive betragtet som erhvervmæssig indkomst.

Følgende indtægtsarter betragtes af SKAT normalt ikke som erhvervmæssig indkomst:

- Renter og udbytter, der ikke vedrører virksomheden.
- Kursgevinster ved salg af aktier og obligationer, der ikke vedrører virksomheden.
- Gaver og tilskud.
- Omsætning med medlemmer.

- Medlemmernes eventuelle betaling af kontingent.

Selskabsskattelovens § 1, stk. 5:

Stk. 5. Overskud, som de i stk. 1, nr. 5, litra c, eller nr. 6, nævnte foreninger m.v. indvinder ved leverancer til medlemmer, betragtes ikke som indvundet ved erhvervmæssig virksomhed. [...]

2.4. Særlig mulighed for fradrag

Skulle foreningen Sønderborg Fællesfond få et overskud ved sin erhvervmæssige indkomst, fx ved salg af en ejendom, så har foreningen mulighed for at uddele eller henlægge overskuddet til det almennyttige formål i foreningen jævnfør reglerne i selskabsskattelovens § 3.

Det vil sige, at foreningen ikke vil skulle betale skat af sit overskud, såfremt den anvender overskuddet til udlodninger i henhold til sit almennyttige formål – enten i samme indkomstår eller ved at henlægge overskuddet til senere udlodninger.

Selskabsskattelovens § 3 stk. 2 og 3:

Stk. 2. De i § 1, stk. 1, nr. 6, nævnte foreninger m.v. kan ved indkomstopgørelsen fradrage udlodninger til fyldestgørelse af vedtægtsmæssige formål, der kan anses for almenvelgørende eller på anden måde almennyttige. I tilfælde, hvor foreningen foruden erhvervmæssig indkomst har anden indkomst, anses den ikke-erhvervmæssige indkomst for medgået til de almenvelgørende eller på anden måde almennyttige formål, forinden nogen del af den skattepligtige indkomst anses for medgået hertil.

Stk. 3. Henlæggelser, som foreninger m.v. foretager til sikring af eller til senere anvendelse til almenvelgørende eller på anden måde almennyttige formål, sidestilles i henlæggelsesåret med udlodninger som nævnt i stk. 2. [...]

2.5. Godkendelse til at modtage gaver

En forening kan blive godkendt til at modtage gaver med fradragsret for giveren efter Ligningslovens § 8 A.

Hvis Foreningen Sønderborg Fællesfond kan opnå godkendelse under denne bestemmelse, vil det betyde, at en person, der donerer penge til foreningen, kan trække det givne beløb fra sin skattepligtige indkomst.³

For at blive godkendt til at modtage gaver iht. Ligningslovens §8a, skal en forening leve op til følgende krav:

1. Det skal fremgå af foreningens vedtægter, at formålet er almenvelgørende eller almennyttigt.
2. Likvidationsprovenuet eller overskuddet ved opløsning skal tilfalde en anden forening eller et religiøst samfund med almenvelgørende eller -nyttigt formål, som hører hjemme i Danmark eller et andet EU-/EØS-land.
3. Foreningen hører hjemme i Danmark eller et andet EU-/EØS-land.
4. De indsamlede midler skal bruges til fordel for en befolkningsgruppe, der ikke geografisk eller på anden måde er på under 35.000 personer.

³ Det personlige fradrag kan ikke udgøre mere end et grundbeløb på 14.500 kr. (2010-niveau).

5. Der skal være flere end 100 gavegivere om året i EU-/EØS-lande, og den enkelte giver skal i løbet af året samlet have givet en gave på mindst 200 kr.
6. Den årlige bruttoindtægt eller formuen (egenkapitalen) skal være over 150.000 kr.
7. Der skal være flere end 300 kontingentbetalende medlemmer i EU/EØS-lande, og kontingentet skal være stort nok til at dække foreningens normale administrationsudgifter.
8. Bestyrelsen må ikke i overvejende grad være selvsupplerende.
9. Foreningen må ikke være medlem af en allerede godkendt forening. Det gælder dog ikke, hvis den ansøgende forening er en landsorganisation.

2.6. Foreningers fritagelse for grundskyld

Ifølge §8 i Bekendtgørelse af lov om kommunal ejendomsskat har kommunalbestyrelser mulighed for – helt eller delvist - at fritage ejendomme, der ejes af almenevelgørende stiftelser eller andre institutioner/foreninger med almennyttigt formål for grundskyld. Det er her et krav, at ejendommen anvendes til det almennyttige formål.

For at vurdere om en forening er almennyttig, vil kommunen ofte tage udgangspunkt i Ligningslovens § 8A og § 12.

Det er ikke i projektet blevet afdækket, hvilken praksis Sønderborg Kommune har på dette område.

Lov om kommunal ejendomsskat §8:

Kommunalbestyrelsen kan meddele hel eller delvis fritagelse for grundskyld af: [...]

c) Ejendomme, der ejes af almenevelgørende stiftelser eller andre institutioner med almennyttigt formål, og som anvendes til institutionens formål.

3. Regler om hvidvask og finansiell virksomhed

Det ligger i grundtanken bag Sønderborg Fællesfond, at foreningen formidler penge: På den ene side rejser foreningen sit kapitalgrundlag i form af bidrag fra lokal befolkningen. På den anden side udbyder den midler til selvsamme lokalbefolkning ved at tilbyde lån til bl.a. lokale projekter og virksomheder samt til huskøb og husforbedringer.

Af denne grund har det været relevant at undersøge, i hvilket omfang foreningen kan forventes at blive omfattet af den forholdsvist omfattende lovmæssige regulering af den finansielle sektor i Danmark. Formålet har her både været at sikre lovmæssighed i foreningens ageren, men også at afdække, om der vil kunne blive stillet krav til foreningen, der vil være for ressourcekrævende til, at foreningen kan agere i forholdsvist lille skala og i vid udstrækning basere sig på en frivillig indsats.

3.1. Registrering i henhold til hvidvaskloven

Det har været Finanstilsynets vurdering, at Sønderborg Fællesfond skal registreres ved Finanstilsynet iht. hvidvaskloven.

Virksomheder og personer, der udbyder en række finansielle tjenesteydelser, skal ifølge hvidvaskloven registreres hos Finanstilsynet. De tjenesteydelser, der er omfattet, fremgår af lovens bilag 1 og indbefatter udlånsvirksomhed.

Der skal kun ske registrering, hvis aktiviteten udøves erhvervsmæssigt. Der skal ske registrering, selv om aktiviteten ikke er virksomhedens hovedaktivitet. Det afgørende er, om aktiviteten bliver udbudt erhvervsmæssigt.

Erhvervsmæssigt er:

- Når aktiviteten bliver udbudt til tredjemand ("kunder") eller
- Aktiviteten har et sådan omfang, at det udgør en ikke ubetydelig del af virksomhedens omsætning

Krav om risikovurdering og risikostyring

Hvidvaskloven stiller en række krav, som Sønderborg Fællesfond vil skulle efterleve. Blandt andet vil foreningen skulle:

- Identificere og vurdere risikoen for, at virksomheden eller personen kan blive misbrugt til hvidvask eller finansiering af terrorisme (jf. hvidvasklovens §7).
- Have tilstrækkelige skriftlige politikker, procedurer og kontroller, som skal omfatte risikostyring, kundekendelsesprocedurer, undersøgelses-, noterings- og underretningspligt, opbevaring af oplysninger, screening af medarbejdere og intern kontrol til effektiv forebyggelse, begrænsning og styring af risici for hvidvask og finansiering af terrorisme. Politikker, kontroller og procedurer skal udarbejdes med udgangspunkt i risikovurderingen foretaget efter § 7 under hensyntagen til virksomhedens størrelse (jf. hvidvasklovens §8).

Når en virksomhed bliver registeret ved Finanstilsynet til at udbyde en af de ovennævnte aktiviteter, skal virksomheden betale en årlig afgift. Afgiften opkræves årligt og er i 2017-niveau 4.980 kr.

3.2. Tilladelse som pengeinstitut iht. Lov om finansiel virksomhed

Det har været Finanstilsynets umiddelbare vurdering, at Sønderborg Fællesfond ikke skal have en pengeinstituttiladelse, idet foreningen primært vil beskæftige sig med at yde udlån og ikke skal modtage indlån. At yde udlån er ikke selvstændigt en aktivitet, der kræver en tilladelse som pengeinstituttiladelse i henhold til Lov om finansiel virksomhed.

3.3. Tilladelse iht. Lov om ejendomscreditselskaber

Det har været Finanstilsynets vurdering, at Sønderborg Fællesfond vil skulle have tilladelse som ejendomscreditselskab, hvis foreningen yder lån til fysiske eller juridiske personer mod pant i fast ejendom jf. Lov om ejendomscreditselskaber § 2, stk. 1.

Denne lov finder bl.a. anvendelse på selskaber, der udøver erhvervmæssig ydelse af boligkreditaftaler.

For at kunne få tilladelse som ejendomscreditselskab vil foreningen, herunder dens bestyrelse, direktion og ansatte, skulle opfylde en række krav. I realiteten vil foreningen dog slet ikke kunne registreres, da det kun er anparts- og aktieselskaber, der kan registreres iht. loven.

Ejendomscreditselskaber omfattet af lov om ejendomscreditselskaber betaler årligt et grundbeløb til Finanstilsynet på 30.300 kr., jf. Lov om finansiel virksomhed §361, stk. 4.

Det er ikke lykkedes os at afklare, om Sønderborg Fællesfond i enkelte tilfælde, eller i begrænset omfang, vil kunne yde lån mod pant i fast ejendom, uden at det vil skulle betragtes som erhvervmæssigt.

4. Lov om indsamling m.v.⁴

Foreninger, som foretager indsamlinger eller på anden måde via opfordring modtager bidrag til et bestemt formål, er omfattet af lov om indsamling m.v.

Det betyder, at de skal indhente tilladelse fra Indsamlingsnævnet to uger inden en indsamlings start. Ansøgningen skal indeholde oplysning om,

- 1) hvem der forestår indsamlingen,
- 2) i hvilket tidsrum indsamlingen foretages,
- 3) i hvilket område indsamlingen skal foregå,
- 4) på hvilken måde indsamlingen foretages, og
- 5) til hvilket formål midlerne skal anvendes.

I forbindelse med ansøgningen betales et gebyr på 1.100 kr.

De indsamlede penge skal indsættes på en konto i et pengeinstitut, der skal være oprettet til det særlige formål. En indsamling efter indsamlingslovens § 3 må højst vare et år.

⁴ Primær kilde: <http://www.indsamlingsnaevnet.dk/>

4.1. Indsamlinger uden tilladelse

Visse former for indsamlinger er fritaget fra ansøgningspligten. For eksempel, hvis der samles ind blandt en snæver kreds af bekendte personer, såsom medlemmerne i en forening eller blandt kollegaer. Eller hvis indsamlingen rettes mod personer, som har særlig tilknytning til indsamlingsformålet.

Det vurderes ikke umiddelbart sandsynligt at større indsamlinger i regi af Sønderborg Fællesfond vil kunne undlade at ansøge om tilladelse, men det vil være relevant at indgå i dialog med Indsamlingsnævnet herom.

4.2. Organisationer uden ansøgningspligt

Visse organisationer, som er godkendt af skatteministerens som berettiget til at modtage gaver (ligningslovens § 8A, § 8H eller § 12, stk. 3), kan foretage indsamlinger uden forudgående tilladelse til Indsamlingsnævnet.

Disse organisationer skal i stedet – før den første indsamling uden anmeldelse iværksættes – indsende oplysninger om navn og adresse, på hvilken måde organisationen foretager indsamlinger, og til hvilke overordnede formål de indsamlede midler anvendes.

Derudover skal organisationerne udarbejde et årsregnskab og en beretning, som skal indsendes til Indsamlingsnævnet efter regnskabsårets afslutning.

Foreninger fritaget for ansøgningspligt skal betale 3.300 kr. årligt i gebyr.